

Előfizetési feltételek:
helyben házhoz hord-
va vagy vidékre postán
küldve
Egész évre 6 frt — kr
Fél évre 3 frt — kr
Negyedévre 1 frt 50 kr

Hirdetések díja:

□ centiméterenként 3
kr. Kereskedők és gyá-
rosok külön árkedvez-
ményben részesülnek.
Bélyegdíj 30 kr.

Nyitlár sora 20 kr.

KÖZÉRDÉK

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI LAP.

Megjelenik hetenkint kétszer: csütörtökön és vasárnap.

Szerkesztői iroda
és
kiadóhivatal:CIRNER és LINGNER
Főter 38. szám alatt,
hova ugy a lap szelle-
mi részét illető köz-
lemények, mint az
előfizetések és
hirdetések bér-
mentesen küldendők.Kéziratok nem adat-
nak vissza.

Politikai egyveleg.

(A millennium vége. — Szapáry László gróf levele. —
Ugron, mint „szézzett oroszlan”. — Testvér-harez. —
Fejedelmi nász.)

Budapest, november 5.

Bezártak a kiállítást, vége az ezredéves ünnepélynek. Egy héttel ezelőtt már rámutattunk e helyen ama királyi kézirat nagy jelentőségére és zavartalanul rokonszenves voltára, a melyet ő felsege a millennium vége alkalmából a miniszterelnökhöz intézett. Az összes külföldi sajtó érdem szerint méltatta e királyi levél fontosságát az ország és a monarchia szempontjából. Több világlap most is kiemeli, hogy az ezredéves ünnepek mily hatalmasan domborították ki Magyarország nemzeti jellegét s mily előnyösen ismertették meg hazánkat a külfölddel, mely eddig felőle bizony vajmi kevés és hiányos tudomást szerezhettek. Jól írja egy hangadó budapesti lap: „A külföld azt tapasztalhatta, hogy a négy folyam táján él egy szabad nemzet, mely legnagyobb szabadságait össze tudja egyeztetni a trón iránti teljes lojalitással, a royalizmusnak páratlan mérvével. És nemzeti-ségi ellentétet képes kiegyenlíteni a szabadság és nem az erőszak eszkö-

zeivel.” Vajjon azonban erre a végső kiegyenlítésére elég hosszú lesz-e a második millennium? . . .

*

Félhivatalosan megegyeztek több ellenzéki lapnak azt a híresztelését, mintha Bánffy báró holmi konzervatív elemekkel paktálna s neki arról a nyílt levélről, melyet Szapáry László gróf minap hozzá intézett, előzetes tudomása lett volna. Ebben a levélben csak az esetben láthatóak egy kis nyomát a politikai eszélyességnek, ha oly czélból íródott volna, hogy a szabadelvű párt vezetőségét nyílt állásfoglalásra bírja bizonyos vádakkal szemben. Ha ezt az állásfoglalást, melynek mineműsége józanul ítélő ember előtt kétséges nem lehetett, azután a konzervatív urak ki akarták használni a liberálisok ellen — isten neki; politikai eszköznek megjárnia volna ez a levelező játék. Hanem hát mi történt? A gróf ur egész komolyan azt hitte, hogy a majdnem 70 szavazattal megerősödött, nimbuszban is óriásilag gyarapodott szabadelvű párt mellét verve mea culpa-t fog mondani e levél elolvasása után és örömmel keblére öleli őt, aki oly nyíltan megírta neki „az igazat”. Pedig ami igaz a

Szapáry László levelében, az nagyon régi. Nem neki kellett fölfedeznie, hogy Bánffy báró a korona tekintélyének hű öre, hogy a kiegyezést megvédte és hogy a szabadelvű egyházpolitikát nem kívánja folytatni. Uj a levélben csak az, hogy írója — kis ember létére — megmossa fejét egy országos nagy pártnak, melybe be akar lépni, s a mellett oly fentartásokkal kísérli meg azt, a melyeket a legutolsó eszmadiaegylet sem fogadhat el, ha tart valamit a maga reputációjára. Aki gyanúsítani akar egy pártot, s aki annak czeljaival homlok-egyenest ellenkező tendenciákat vall, az maradjon magára, vagy csatlakozzék azokhoz, akik sokkal közelebb állanak hozzá. . . . A szabadelvű klub megadta a kellő választ arra a nyílt levélre, a melyre nézve a döntést legkorrektebbül eszközölte a kabinet.

*

Orditott egyet a szézzett oroszlan. (Ez a képlet a maga vonatkozásában egy nemzeti párti lap tulajdona.) Ugron Gábor szónokolt Sima Ferencz mellett Szentesen. „Le stil c'est l'homme.” Bordélyhoz hasonlította benne a kormányelnöki palotát, mely-

TÁRCSA.

A bankár leánya.

Messze vidéken nem volt oly népszerű ember, mint Náthán gazda, kit a föld egyszerű népe ily néven hívott, vagy valódi nevén Jajteles. Népszerűségének varázsa pedig abban rejlett, hogy üzletkörtét nem kötötte határokhoz, hanem megvett mindent, ami eladó volt, s eladott mindent, amit csak megvettek tőle. Sőt még áldották is jó szívéért, mert az ő ajtaján nem jött ki egyetlen megszorult gazda sem, akin ne segített volna. Pedig mily gyakran megtörténik az faluhelyen, hogy a legjobb gazda is, kinek földjein gulyák és mének legelnek, megszorul pénz dolgában, midőn például az asszonynak vagy a leányoknak selyemkeudök és ruhaneműk kellenek, jószágát azonban a félvilágért sem csonkítaná meg.

Ilyenkor valóságos szerencse Náthán gazda, ki oly szívesen adja a pénzt, hogy szinte hálálkodnak érte, sőt ki is jelenti, hogy a pénz visszafizetésével nem kell sietniök, megelegszik ő a kis irással, s majd aratáskor, gyeppunyráskor vagy szüretkor adnak bele egy-egy kis buzát, gyepput vagy bort. Így történik meg azután, hogy bár Náthán gazda ősi neve nem diszeleg a virilis-

ták névjegyzékében, a határban megis neki aratnak, a szelid állatokkal gyeppubundájukat neki kénytelenek átengedni, s a szőlőhegyeken a hamvas gerezdeknek csak mosolygása marad meg gazdájuknak, mert a mezedés nedűre már Náthán gazda öblös hordói várakoznak.

Náthán gazda azonban nem gyűjtötte halomra terméseit, hanem menten pénzzé tette, hogy a hozzá forduló megszorultakon mindenkor segíthessen, de különös kedvteléssel gyűjtögette azokat a kis irásokat, amiknek közönséges neve váltó.

Minthogy pedig adóssai soha sem fizettek készpénzzel, hanem alkalomszerűen hol egy, hol más terménnyel, ezek a váltók szépen nála maradtak, gyűltek halomra. Egyszer már maga Náthán gazda is úgy találta, hogy ha ő teljesen leszámolna adóssáival, bizony majdnem az egész határ az övé lenne, ily nagy vagyonnal pedig nem érdemes egy felre eső helyen vergődnie. Családi konferenciát tartott tehát élete hű párjával, melynek következménye lett azon erős elhatározás, hogy a család jövőjének érdekében is, fel fognak menni a fővárosba, mert a tiz éves Kóbinak ügyvédnek kell lennie, s a hat éves Zálira is kimondatott, hogy annak idején feléje csak ügyvéd vagy orvos köze-

lithet. Náthán gazda erosen reformáló követ a régi furcsa hangzsu nevek nem kerülheték el, mert Jajteles Náthánból csakhamar Inkei Nándor, figyelemmel a monogrammmal kezdő betűinek megmaradására, Jakab fiúból Jenő, s a Záli leányból Sarolta lett, sőt meg Herczeg Számi üzleti ügyvivő is csak Herczeg Sándor névre hallgatott.

Ekként, mint ócska bőrtől megvedlett selyemhernyok, feldiszítve hangzatos nevekkel, egy szép ejjelen szó nélkül ott hagytak a falut, s végleg letelepedtek a fővárosban, hol Inkei Nándor saját czége alatt bankházat nyitott.

Az elhagyott faluban azonban nemsokára megszólalt a vegrehajto dobpergése, mely könyörtelenül csengő érczekre, s ropogós bankjegyekre változtatta azokat a kis irásokat — a váltókat.

A szerencsés leszámolás után Inkei Nándor urat banküzletében találjuk a fővárosban, s éppen irodavezetőjével, Herczeg Sándor urral tanácskozik a börzei spekulációk fölött. Alig hogy megindult újabb üzlete lépten-nyomon üldözte szerencséje, minden ügyletet jelentékeny haszonnal bonyolított le, s bankházát messze vidéken híressé tette egy onnan vásárolt igérvény által megütött főnyeremény. Így ment ez éveken keresztül,

ben a mandátumokat „osztogatták“. És türelmi bárczákkal állította egy értékvonalba az új képviselők megbízó leveleinek nagy részét. Hát ilyen a sebzett oroszán ordítása? . . . Habár tollunk nehezen engedelmeskedik is, folytatni akarjuk az izléses hasonlatot. Ugron urnak nem lévén bárczája, a nélkül akarja most már bejárni az országot. Vigyázzon, hogy az egészségügyi rendőrség ne zavarja bárczátlán czirkulusait. Már józanabb emberek előtt is megnyílt a bolondok háza és már kevésbé véresszájú demagogok is érezték az izgatásról szóló törvényszakaszok súlyát.

*

Ugyanaz a „népszónok“ különben „hátról maró veszett kutyának“ mondotta függetlenségi elvtársát, Kossuth Ferenczet, akit, ha Szentesre betesz a lábát, onnan Ugron hű elvtársa Sima „ki fog korbácsolni“. Ez a kocsishang nemde méltó az előbb bemutatott stílygyakorlatok hőiséhez? A sebzett oroszán czifra változatossággal ordít . . . Mire e sorok megjelennek, talán már két lyukkal több lesz, amit a két szélsőbali vezér lött — a levegőbe. Lovagias utra terelik az ügyet. Ehhez e helyütt semmi közünk. De szavunk van ahhoz, hogy Ugron ur mennyire sietteti a közjogi ellenzék teljes lejáratását. Ez ellen persze mi, a magunk álláspontjáról, nem tiltakozunk. Csak konstatálni akartuk a tényt — szélsőbali érzelmű polgártársaink okulására.

*

Nászünnepet ül az uralkodóház. Örök frigyre lép József királyi hercege szépséges leánya. E házasságnak nines politikai háttére. Két sze-

rető szív legnemesebb szövetsége, semmi egyéb. A magyar nemzet, mely a dynasztia minden örömében, bújában egyaránt őszintén osztozik, teljesen magához tartozónak tekinti régidő óta különösen az aicsuthi fenséges családot. Nászejándéku mi egy egész nemzet szivből jövő, szeretettől áthatott áldását adtuk Mária Dorottyának és azt az áhítatszerű osztatlan lelkesedést, melylyel hosszú boldogságot könyörögtünk az Egek urától a fenséges pár fejére.

Epilogus.

Budapest, 1896. november 3.

Az utolsó látogató is elhagyta a kiállítás területét. Elhangzott a takarodó és a mi gyönyörű kiállításunk, az ezredéves ünnep nagyszerű középpontja, nemzeti büszkeségünk és a külföld bámulatának egyaránt méltó tárgya — a múlté lett. A hatalmas épületek nagy része rommá leszen, ledőlnek a karcu tornyok, csillogó kupolák, helyüket felveszi a gyom s a hathónapos fejedelmi pompának csak töredékei, maradványai fognak beszélni elmuló ragyogásról, örök mulandóságról.

A mulandóság lehangoló érzete azonban csak pillanatokra lesz urrá felettünk, midőn még egy bucsu-pillantást vetünk a ligeti tündérváros pusztulásnak szánt palota-soraira. Az a nemzeti dicsőség, melyet ez a szépséges kiállítás képviselt, nem mulik el; az az erkölcsi töke, amely a hazafiak örömteljes öntudatában és a külföld őszinte elismerésében itt összehalmozódott, nem efemer hatású, hanem örök időkre szóló. Nyomai fenn fognak maradni benső életünkben, fejlődésünkben és a külfölddel való érintkezésünkben. A benne rejlő energia, az erőátvitel törvényei szerint, érvényesülni fog szellemi, erkölcsi és anyagi téren egyaránt. Üdvös hatása ma még megmérhetetlen és kiszámíthatatlan.

Ma csak azt állapíthatjuk meg, minden nemzeti elfoglaltságtól menten, a bámuló külföld itéletére hivatkozva, hogy az ezred-

éves kiállítás sikere olyan tökéletes volt, amilyen emberi alkotásé egyáltalán lehet. Sőt szinte emberfölöttinek mondhatnók a sikert, ha tekintetbe vesszük, hogy milyen hihetetlenül rövid idő alatt hozták létre ezt az impozáns művet. Esztendők mulasztásait hónapok, sőt hetek alatt kellett helyrehozni. Hosszu tétovázás után, szinte az utolsó órákban kezdődött meg az elhatározó cselekvés, a lázas munka, amelynek sikerében csaknem a megnyitáshoz mindenkinek kételkedett.

Jól tudjuk, hányféle változás következett be, a boldog emlékeztető Baross Gábor halálától kezdve, a kiállítási ügyek intézésében. Jól tudjuk, milyen gyorsan változtak egymásután a kiállítás vezető személyei még a megnyitást megelőző legutolsó évben is. Jól tudjuk, hogy a végleges vezetőségnek milyen fejetlen, kezdetleges állapotban kellett átvennie az ügyeket, hogy szinte az utolsó órákban majdnem elülről kellett kezdeni az egész építkezést. Jól tudjuk, mennyi kételkedés, aggodalom és fejesóválás kísérte az építés lázas munkáját, melynek az utolsó hetekben talán többet kellett végeznie, mint amennyit az előző években végeztek. Csak ezeket tudva, méltányolhatjuk eléggé a kiállítás tüneményes sikerét és csak ezeket tudva, alkalmazhatunk igazságos mértéket a kiállítás körül buzgólkodó férfiak érdemeinek méltatásában.

És mikor már minden készen volt, mikor már be volt fejezve a nagy mű, mikor a kiállítás már át volt adva a bámuló közönségnek: akkor új, nem kevésbé fárasztó, ugyancsak sok buzgóságot, körültekintést, lelkiismeretességet követelő feladat várt a nagy mű érdemes, munkás vezetőire. A bonyodalmas ügykezelés, a tömérdek reprezentálás, a kiállítás iránt való érdeklődés szüntelen ébrentartása és a még számtalan aprólékosnak látszó, de együtt tekintélyes munkatömeget képviselő kötelezettség terhelte őket. Hogy a kiállítás adminisztrációja épp oly mintaszerű volt, amely gyönyörű maga a kiállítás, annak ékesen szóló tanúbizonysága ország-világ egyhangú elismerése, amely okozatos összefüggésben van a

s szerencsés spekulációinak látható eredménye volt a díszes új palota, melynek ormán nagy betűkkel diszelgett: Inkei udvar. És valóságos udvar vette körül a bankár családot; estélyein a legelőkelőbb világ képviselőit tisztelhetette vendégeit, s a csodaszép bankárleányt már főrangú gavalérok is kezdték körülrajongni. Szóval a család tekintélye meg volt alapítva, s elérkezettnek látta az időt a bankár, hogy a szépségeért is csodált egyetlen leányának méltó férjet szerezzen, ki a család tekintélyét még magasabbra emelni lenne hivatva.

Ki is szemelt már e czélra a bankár egy lengyel bárót, ki fiának, a nyalka huszáronkéntesnek legbensőbb barátja volt, s ezen a réven rendes vendége a család estélyein. Az nem volt baj, hogy a báró urnak nem volt egyebe, mint a megviselt főnemesi zimer, kopott hétágu koronájával; Inkeieknek pedig éppen erre volt szükségük, hiszen a megrozsdásodott bárói koronát dusan meg fogja aranyozni a bankárleány hozományára. A báró urnak nem is volt valami nagy igénye: csak százezer forint készpénz és megfelelő értékű birtokot kért, s ráadásul hajlandó volt elfogadni a csodaszép leány kezét.

Meg lévén ily módon kötve az alku, a döntő körökben a leányt csak egyszerűen tudomására adta atyja a leendő házasságkötést, s ékes szavakkal esetelte előtte a boldog családi életet és fényes kitüntetések, melyek báró férje oldalán fogják érni s hogy a díszes Inkei palota fölött a ezimeres bárói korona is ragyoghasson, lakásul ezt jelölte ki számukra.

Nem lévén tehát egyéb hátra a kikötött feltételekből, a bankár és neje leendő kedves vejjükkel elindultak néhány eleve kijelölt birtok megszemlélésére, hogy azok valamelyikének megvétele után mi se hátráltassa ama nagyfentosságu esemény mielőbbi megtörténtét, hogy a csodaszép bankárleányt örök hűséget esküdhesse egy valóságos báró.

De szive fájdalmában végre öntudatra ébredt a bankárleány, s erős elhatározással érlelődött meg benne az a gondolat, hogy nem engedi magát atyja hiúságának áldozatává lenni, s gyöngye szive egész vonzalmával epedett egy mentő kéz után, mely őt e szerencsétlen helyzetből kiszabadítaná.

E kétségbeesett gondolatokkal tépelődő helyzetben nyitott be szobájába gyermekkorai játszótársa, s most atyja bankházának vezetője, Herczeg Sándor, ki meglepetve

vette észre, hogy a szép leány hajnalpiros arcának megszokott derűjét valami titkos bánat felhői burkolják. Mi sem természetesebb tehát, mint hogy az egykori játszótársak, sőt mondhatni testvérek között ismét megszólalt a hajdani bizalmasság, mely a megváltozott helyzetben már hosszú idő óta kimért udvariassággá és rideg, kötelező tiszteletté fajult.

A bánatában is igéző szép leányt meg sem kellett kísérelnie, hogy gyöngye szive mérhetlen fájdalmát elpanaszolja; látta tudta, érezte azt Herczeg Sándor is.

Csakhamar egymás kebelére borultak, az Inkeiek összes gyémántjainál ragyogóbban csillogó könyvek peregetek e sokat jelentő szavak kíséretében a szerelmes keblekre: „Szeretlek Zalikám“, „Szeretlek Számikám.“

Csak percek multak el azután, s a fényes palota elől egy zárt hintó repült el az ismeretlen messziségbe, több boldogságot rejtve kicsiny magában, mint az a rideg nagy palota.

. . . Megérkeztek Inkeiek is, a reménybeli magas vövel, hozván az örömhirt, hogy megvásároltak egy remek birtokot, fejedelmi kastélyt, meglehetősen tulterjeszkedvén az örömapa nagylelkűsége a kikötött felté-

kiállításnak egyre fokozódott látogatottságával.

Ezekben az ünnepies órákban, midőn buszut mondunk örök büszkeségünk méltó tárgyának, a mi szép kiállításunknak, említsük halálával Dániel Ernő kereskedelmi miniszternek s az ő hűséges munkatársainak Vörös László államtitkárnak és Schmidt József kiállítási igazgatónak neveit, akik a nemzeti munka ünnepének ilyen nagyszerű sikerében oszlopos tényezők voltak. Amit emberi ész, akarat és szorgalom a nagy mű létrehozásán produkált, annak legjavát ők szolgáltatották.

De midőn halálával adózunk a nagy mű közvetlen alkotójának, nem szabad megfeledkeznünk arról az államférfiúról, akinek köszönhetjük, hogy ünnepünk a király és a nemzet közös ünnepe lett. Bárányffy Dezső, Magyarország miniszterelnöke, a nemzet örök halálját érdemelte ki, midőn okos, őszinte, tapintatos közvetítése által egygyé forrasztotta a király és a nemzet szívét és ezzel biztosította ünnepünk világraszóló sikerét.

És emlékezzünk meg a siker és elismerés egyik méltó osztályosáról, amelynek a jól kiérdemelt magasztalásból vajmi kevés jutott a hat hónap alatt. Az államvasutakról szólunk, amely mint kiállító is első helyet érdemel, s amelyről a kiállítási évad alatt újra bebizonyosodott, hogy nincsen abban túlzás, ha a világ első vasutjának mondjuk. Ami a példás rendet, az utazó közönség kényelméről való szinte gyöngéd gondoskodást illeti, ebben a részben nincs hozzáfogható vasut sehol.

Fogalmat nyújt a vasut vezetésének mintaszere voltáról az a körülmény, hogy a hat hónap alatt a hatványozott forgalom dacára sem történt az államvasutak vonalain egyetlen jelentékenyebb baleset sem; hogy az egész idő alatt egyetlen utasnak sem esett a legcsekélyebb baja sem. Ez ez nem kis szó, ha vesszük, mennyire megsokszorozták a forgalmat a kiállítás látogatói. S ezt a forgalmat a vasut minden fennakadás nélkül, a legnagyobb pontossággal lebonyolít-

telen, mert mint mondogatta, azt akarja, hogy leánya mindenben igazi „méltóságos asszony“ legyen.

De nem volt ki az örvendőket ölelő karjaival fogadja, s a palota ékességének el-tüntetést csak egy rövid üzleti hangon irt le-velke tudatta, mely így szólt:

Tisztelt Főnök Ur!

Mint bankházának üzletvezetője, kötelességem minden ügyletét minél nagyobb haszonnal lebonyolítani. Ön kedves leányát egy báróhoz akarta nőül adni kétszáz ezer forint hozományjal; most nőül veszi egy „Herczeg“, s megelégszik ötvenezer forinttal is, melyet magamhoz vevén a kézi pénztárból, mint hozományt el is könyveltem.

Egyebekben jegyzem magam, mint szerető veje.

Herczeg Sándor.

E levél elolvasása bár nem a legkellemesebben érintette Inkei urat, mégis nagyuri flegmával csak ennyit mondott: „Ennyi profittal még csakugyan nem bonyolítottam le üzletet“; — hanem a báró urat már egy kicsit mélyebben meghatotta az elveszett hozomány.

Török-Becsey István.

totta. Ezzei az államvasutak igazgatósága, Ludvigh Gyula elnök-igazgatóval az élen, szinten azok sorába lépett, akik elévülhetetlen érdemeket szereztek a kiállítás sikere körül.

A dicsőséggel, ragyogással, mámoros lelkesedéssel teljes hat hónapnak méltóbb epilogusa nem lehet, — írja a „P. Corr.“ — mint a nemzet haláljának kifejezése mindazok iránt, akik önfeláldozó munkájukkal hozzájárultak a sikerhez, amely a nemzeti büszkeség örök forrása leend.

* * *

Az ünnepélyek csarnokában, déli 12 óra körül volt az ezredéves országos kiállítás bekezdése, mely ünnepi aktusra megjelentek az összes miniszterek, közéletünk számottevő tagjai majdnem kivétel nélkül mindnyájan és nagyszámú meghívott közönség. A karzatokat díszes hölgyközönség töltötte meg, míg a miniszterek nejei, számos előkelő hölgy társaságában, a földszinten foglaltak helyet.

Schmidt József kiállítási igazgató az ünnepélyes alkalomhoz méltó beszédben kért fel Dániel Ernő kereskedelmi minisztert, mint a kiállítás elnökét, a kiállítás bekezdésére, Beszédének kiemelkedőbb helyei ezek:

„Magyarország ezer éves fennállását ünnepele.

Ezen az ünnepen a nemzetnek, a nemzet minden fiának minél közvetlenebbül szeme elé kellett állítani hosszú múltjának történetét, minden oldalról, minél behatódobban meg kellett ismerni jelen állapotát, hogy biztos irányt a nyerhessen jövő törekvésére, munkájára.

Ennek a szükségnek megfelelőleg, e helyen ezen a kiállításon fennmaradt emlékeiben látjuk hazánk történetét. S bátran elmondhatjuk, hogy néptünk minden foglalkozási köréből akadtak lelkesek, akik ide hozták szorgalmuk gyümölcsét s ezzel hű képet adták a mai Magyarországnak.

Én, akit az a ritka szerenése ért, hogy ennek a munkának csaknem kezdetétől közvetlen tanuja lehettem, felemelt fővel hirdethetem, hogy ez a munka nehéz volt, hogy azok, akik végezték, elismerést érdemelnek.

Fel kellett ölelni a multat, ki kellett terjeszkedni a jelennek minden ágára. S ezen a tág, határtalan látású mezőn mennyi akadály!

Látja, tudja, érzi minden kiállító azt, hogy kormányunk minden egyes tagja nem csak rokonszenvvel, méltánnyal kísérte a kiállító törekvéseit, hanem ahol csak lehetséges vala, nem csupán az állami üzemekkel, de a kormányzat minden ágazatával, melyet, vagy melynek legalább eredményét szemlélhetővé lehet tenni, soraik közé állt, példával, tanácsal buzdította, tevékenységével segítette, amikor kellett és lehetett, ügyét áldozatok árán is előmozdította.

Tudja és érzi minden kiállító azt, hogy Nagyméltóságod a kiállítás vezetésének minden szálát kezei között tartotta, hogy figyelmét minden részletre kiterjesztette, hogy minden érdeket egyenlően mérlegelt és igazságot szolgáltatott minden külsőség nélkül, hogy végre képviselte a kiállítókat és a kiállítást mindenkivel szemben és mindennütt, a poharak csengése között ép úgy, mint mikor fontos érdekeit kellett védelmezni.

Ezért a kiállító ezrének csak egy szava van: a köszönet szava. Ezt a szót hangoz-

tatva, kerem Nagyméltóságodat, méltóztat-nék a magyar ezredéves kiállítást bezár-tanak nyilvánítani.“

A kiállítási igazgató beszédére, melyet a lelkesült eljenzés gyakran megszakított, Dániel Ernő a következő beszéddel zárta be a kiállítást:

„Fájdalmas érzés fog, — mondá a miniszter — midőn most a kiállítás bezárására egybegyűltünk, mert a tündérországban hat hónap alatt nem csak a főváros, hanem az egész ország közönsége örömet és gyönyört lelte.

Ez érzésnek azonban el kell mulnia ama tudat elől, hogy a nemzeti öntudat és nemzeti erő büszke forrása lett a kiállítás; felismerték a kiállításban kulturális misszióink fontosságát és mindenki közreműködött abban, hogy a magyar államnak a jövőben teljesítendő nagy feladatahoz megtalálja a kellő teret.

Majd visszapillantva a kiállítás czeljaira és ismerve annak létezése körül felmerült nehézségeket, a történelmi kiállítás nagy sikerének méltatása során felemlíti, hogy az volt tulajdonképpen a kiállítás kincse, tárháza, melyhez azonban méltán sorakozott a kiállítás jelentékeny része, mely minden ágazatában feltűntette azt a nagy haladást, mely országunk gazdasági életében nyilvánult.

A kiállítás minden egyes csoportjának kellő méltánylása után meleg szavakat szentel a művészet terén tapasztalt nagy fejlődésnek és különös beusóséggel mutat rá azokra a nagy sikerekre, melyeket közoktatási téren felmutathatunk. A közoktatás, kultúra fejlődése — ugymond — legfőbb bizonyítéka haladásunknak. Sohase felejtjük el, hogy kulturánk ma magyar nemzeti kultúra, de e mellett minden más nemzet kultúráját figyelemmel kísérjük és hazánkban a nemzetiségek kulturájának fejlesztését semmivel sem gátoljuk. És így a kiállítás minden téren fényes bizonyítékot szolgáltatott arra, hogy Magyarország jól betöltötte helyét az európai államok sorában.

Ezek után hálás köszönetet mond mindazon tényezőknél, kik a kiállítás körül érdemeket szereztek. Meleg szavakkal megemlékszik a horvát és bosnyák kiállítókról. Nagy elismeréssel adózik a hadügyi kormányzatnak, mely az általa rendezett nagyszerű katonai kiállítással bizonyítékot szolgáltatott annak, hogy a hadsereg és tisztség osztozik a nemzet minden örömeiben, majd pedig nagy elismeréssel nyilatkozik a kormány nevében az összes kiállítókról.

Szavait egy lelkes apologiával fejezi be, melyben a koronás király érdemeit méltatja. Szent István király koronája talán sohase árasztott nagyobb fényt, mint most. Elmult minden disszonancia és a király és a nemzet közti kötelek talán sohasem volt szorosabb, mint most. E viszony ki fog hatni a generációkra és az ország lakossága mindenütt ezzel a fohással fordul az ég felé:

Éljen a király!

A kiállítást ezennel berekesztettnek nyilvánítom.“

Levelezés.

Gyulafehérvár, 1896. nov. 3.

Kezdjük megszokni újból csendes városi életünket. Az „éljen-ek elhallgattak; a zenék versenyző zaja ma már nem képzelte-tik velünk, hogy az egész város „lakodal-mat“ ül; már csak egy-egy üzlet-ember jár

sietve, az is „üzlete“ érdekében; szóval „külsőleg“ minden a régi kerekvágásba került vissza; „külsőleg“, mondom, mert belsőleg alig lehet ily lokalizációt konstatálni a napokban lefolyt képviselőválasztás által felvert kedély-hullámok után; a min egyébként csodálkozunk sem lehet nekünk, kik dr. Mohay Sándor és dr. Téri Ödön képviselő-jelöltjeink választási küzdelmének szemtanúi valánk. De többször haugoztatva is lett, hogy ily küzdelem még nem fordult elő városunk alkotmányos életében, mint most, midőn a Mohay pártja, jelöltjének évekre terjedő elismert munkásságával, és Téri Ödön pártja, jelöltjéhez kötött új, gazdag reményeivel állott egymással szemben. Folyt is a harc az ádáz tüzzel különösen az utóbbi két hétben szakadatlanul. el a választás napjának déli 12 órájáig, midőn a választók nagy része már leszavazván, Novák Ferencz kir. tanácsos, választási elnök a zárórát délután 1 órára kitűzte. Ekkor már eldőlt a harc sorsa. Dr. Mohay Sándor a választójogosultak abszolút többségének beadott szavazatát bírta (241), míg dr. Térinek csak 99 szavazata volt. (Választók összes száma 466). A záróra lejártáig az eredmény ezen adatoktól annyiban tért el, hogy addig dr. Mohay S. 254, dr. Téri Ödön 103 szavazatot kapott, s így a városháza előtt türelmetlenül várakozó közönség határtalan lelkesedése mellett jelentette ki az elnök Mohay Sándornak 146 szótöbbséggel képviselővé történt megválasztását. Délután 4 órakor adta át Novák Ferencz kir. tanácsos választási elnök a városház tanácsstermében dr. Mohaynak a mandátumát meleg üdvözlő szavak kíséretében; viszont meghatottan köszönte meg Mohay a választók bizalmát s ígérte, hogy azt oly tisztán fogja a megbízók kezébe visszaadni, mint amily tiszta meggyőződésből nyújtották azt választói neki.

Este 7 órakor még egyszer együtt volt a Mohay-párt a Hungáriában közös vacsorán, melyet megelőzőleg a tűzoltó-zenekar hangjai mellett a főterőről teljes számban vonult fáklyákkal Mohay lakása elé, hol dr. Elekes Viktor ref. esperes üdvözölte az újból megválasztottat, mire képviselőnk felelt.

Röviden emnyiben választhatom a választás lefolyását.

Vajha az eredmény „belsőleg“ is mielőbb rendes mederbe terezné közéletünket!

L.

Színház.

A heteken át folyt választási mozgalmak és izgalmak, melyekről kötelességünk volt lehető hiv képet nyújtani olvasóinknak: háttérbe szorították lapunk egy némei rovatát, többek között azt is, mely a fenti címet viseli.

Ha tér szűke miatt nem is foglalkozhattunk bővebben az előző számokban Bokody társulatával és előadásaival, — figyelemmel kísértük azokat és napról-napra, előadásról előadásra mindinkább meggyőződést szereztünk arról, hogy intelligens, öntudatos társulattal állunk szemben, amint hogy mást a jó hírű igazgatótól nem is várhattunk.

Évek előtt volt alkalmunk gyönyörködhetni a Bokody-pár művészi színvonalon álló játékában és a művészi ér nem apadott, hanem még növekedett azóta és a társulatban megfelelő kerettel rendelkezik. Sajnos, hogy a közönség — mely pedig ezt szintén beismeri s melyet a már hosszú télies esték

ugyszólván reá utalnak a színház látogatósára — nem méltányolja kellőleg a szolid és válogatott műsorból összeállított előadásokat, nem látogatja kellő számban azokat. Persze befolyással voltak erre a millenáris és választási mozgalmak is, de most, hogy mindkettőnek vége, reményünk lehet, hogy a most hirdetett második bérleti ciklus az erkölcsiek mellett meghozza a társulatnak az anyagi sikert is. Ugy legyen!

* * *

Megfelelő előadásban színre került jobbnál jobb színművek, vígjátékok, népszínművek után, csütörtökön, a hó 5-én a „Csokon szerzett vőlegény“ ment. A darabot az öreg Szigethy József bácsi... követte el. Énekes vígjátéknak jelzi, de tulajdonképen vékony cselekményű bohózat, írva egy szerep, az Ábrai Irén színésznő szerepe kedvéért, ki hogy egy csökönös nagybácsitól férjül hódít-hassa kedvesét, az öreg előtt különféle alakokban jelenik meg és végül főrekrvéseit siker is koronázza. Ez az egy szerep tartja színen a darabot és Pénzesné legjobb igyekezetével és tudásával játszotta meg, jó alakokat mutatva be mint epres leány, tót fiu, cigány leány, zsidó gyerek és utcai énekesnő. Dalait is elég jól adta elő kis terjedelmű, de kellemes hangocskájával. Kötő és kacagató trifoliumot képezett a kóbor színésztrupp és a pompás epizod alakokat Kovács, Károlyi és Károlyiné remekül alakították.

Igen jó volt apró szerepében Szébeni, mint nyugalmazott katona felcsere; szenvedőleges, semmit mondó szerepét odaadással alakította Krasznay, a esőkönös nagybácsi, Csontai.

* * *

Pénteken Ohuet remek színműve „A vasgyáros“ került színre. Egyike azon finom és nehéz daraboknak, melyek erős próbára teszik a szintársulatok drámai erejét, intelligenciáját. A társulat a próbát fényesen állotta ki, élvezetes, magas színvonalon álló előadást nyújtott.

A két főszerep biztos kezekben volt és Bokodyné Clair-je, Kovács Sándor Derblai-je a legmagasabb igényeket is kielégíthette. Szerepük minden kis részét kidomborították, érvényre emelték. Legjobban kitűnt Bokodyné tehetsége az első felvonásban, mikor magától vetélytársnőjétől tudja meg, hogy jegyese ahhoz pártolt, de elnyomva természetes fájdalmát és felindulását, közönyösen veszi a bevezett tény, közönyösen veszi mindaddig, míg magára marad, mikor is elementáris erővel tör ki fájdalma, sértett büszkesége, hogy a társaság megjelenésekor ismét helyet adjon az önuralomnak, büszke gögnek. De ez csak egy jelenet, a darab ezen szerepe pedig telítve van hatásos, sok drámai erőt igénylő jelenetekkel, melyeket Bokodyné egytől-egyig előnyösen aknázott ki. Így igen jó volt, mikor férje, Derblai iránt felébredett szerelme küzd büszkeségével s végre győz az odaadó, mindent felölelő szerelem.

Méltó partnere volt Kovács Derblai szerepében; kitűnően állította előnk a munka becsületes emberét, az érző szívű szerelme, a szerelmében mélyen sértett férjet, a hideg, erélyes férfit, ki szerelmét elfojtva küzd le a nő közönyét, szerzi meg szerelmét, becsületesét. Nagy hatással játszotta meg Clair-reli azon jelenetét, mikor világos lesz előtte, hogy nőt kapott ugyan, de szerető hitvest nem. A közönség felvonásról-felvonásra elhalmozta őket tetszésnyilatkozataival.

A többi szereplők is, keves kivétellel, pompásan megállták helyüket. Igen jó volt Bokody a felgazdagodott parvenu (Moulinet) szerepében, ki, mert leányának Athanaise-nek (Márkus Ilona) pénzen hercegi férjet szerez, magát már teljesen a főúri körökhöz tartozónak számítja és egyik bakot a másik után lövi.

Károlyiné játszotta az elszegényedésében is büszke marquisnét és szerepének alaphangját jól eltalálta. Igen jól játszott Márkus, kedves kis szerelmes bakfis volt Bándi Róza, élvezetes alak Szébeni, a szelid lelkű, papucsos Prefont báró szerepében; a becsületes, ügyfelük érdekeit szívükön viselő jegyzők mintaképe Károlyi.

Némileg kirttak a szép keretből Pénzes (Oktáv) és Krasznay (Bligni herceg), mert ezen szerepek több könnyedséget, eleganciát igényelnek, mint amennyit ezen urak nyújtottak.

Az összjáték kitűnő, a rendezés mintaszerű volt és az előadást zsfult ház élvezte végig. Természetes, hogy egy ilyen par excellence szalon-darabnál még inkább kitűnik a színházul szolgáló terem kopottsága, piszkossága, nyomorúságos mivolta, amia talán végre mégis csak segíteni kellene valahogy!

Meteorologiai jelentés november 4-től 7-ig.

Nap	Óra	Légnyomás 700	Hő	Szél iránya és erőssége	Borulat	Csapadék	Hő napi max. min.
4	7	62.0	+6.6	—	4 ● ny.	—	
	2	64.0	+8.0	NE ₂	3	—	+11.0 +1.0
	9	69.7	+3.4	N ₂	0	—	
5	7	75.2	+0.0	NW ₂	5	—	
	2	75.6	+7.0	NE ₂	2	—	+7.5 +3.9
	9	78.7	+0.1	NE ₂	0	—	
6	7	79.7	+3.9	N ₁	3	—	
	2	76.8	+4.6	NW ₁	0	—	+5.4 +4.5
	9	75.3	+1.0	—	0	—	
7	7	71.4	+3.8	N ₁	10 ●	—	
	2	65.2	+5.4	S ₁	5	—	
	9						

Kilátás: Borus és csapadéokra hajló idő.

* A légnyomás tenger színére van átszámítva. — Hő C^o. fokokban. Szél iránya: N = észak, S = dél, E = kelet, W = nyugat. Szél erőssége = 1—10 l. Borulat foka = 1—10-ig. Csapadék mennyisége milliméterekben értendő. ● = eső, * = hó, ▲ = jég, Δ = dara

Vegyes hírek.

— **Mária Dorothea** kir. hercegnő esküvője Fülöp Lajos Róbert orleansi herceggel f. hó 5-én Bécsben az udvari plébánia templomban rendkívüli díszszel és fényvel ment végbe; drága ajándékokkal árasztották el a fejedelmi arát, de az igazi ragyogást ama szeretet és tisztelet melege adja meg, melylyel nemzetünk József főherceg fenséges családjának örömeiben sztozik. Az esküvő után az ifjú pár Alcsuthra utazott, ahol a jóságos, szép főhercegnő gyermekeveinek legszebbjeit élte át.

— **Dániel Ernő** m. kir. kereskedelemügyi miniszternek ő Felsége a bárói címet és rangot adományozta, elismerésben részesítve azon kiváló érdemeket, melyeket a

miniszteri tárczájához tartozó ügyek s különösen az országos kiállítás körül szerzett.

— **Kitüntetés.** Az alsófehérvármegyei gazdasági egyesület gyűjteményes kiállításai után (VI. cs. mezőgazdaság) állami ezüstéremmel kiüntetésben részesült. Midőn eme szép kitüntetést tudatjuk gazdátársainkkal, örömmel gratulálunk vármegyénk gazdasági egyesületének, kívánva, hogy vármegyénk gazdasági ügyeit — már hivatásánál fogva is — gazdátársaink támogatása mellett a megkezdett jó irányban tovább is fejlessze.

— **Gyászhir.** E hó 5-én egy szomorú távirat kopogtatott be, mely azt a leverő hirt tudatta, hogy Veszely Károly, az egyházi és a tudományos életnek ezen széles körben ismert és tisztelt alakja, nincs többé. Mint tanár, mint történettudós, mint szónok, mint jó hazafi, ki 1849-ben a Gál Sándor táborában volt, mint jó ember, egyaránt megérdemelte a közszeretetet s megérdemelte a legkiválóbb pápi méltóságokat, ha néhány könnyelmű ember nem él vissza marosvásárhelyi és kolozsvári plébános korában az ő jó szívével. A román. kath. státusgyűlésnek évtizedeken át ő volt aranytollu jegyzője, s klasszikus tudását, elmés, kellemes modorát nagyra becsülte mindenki. Utolsó éveiben a mi vármegyénk közéletében is jelentékeny helyet foglalt el, s mi, akik közelebbről ismertük tevékenységét, a nagy tudású, nagy ismeretű férfinak vármegyénk történelmének egyik leghivatottabb íróját gyászoljuk benne. Haláláról a következő gyászjelentő szól:

Az erdélyi hegyaljai esperes-kerületi papság a maga és a boldogultnak rokonai nevében fájdalmas szívvel tudatja, hogy nagyságos és főtisztelendő Veszely Károly ur, aranymiséző, aldozó pap, borbándi plébános, Szt. László magyar királyról nevezett prépost, pápa ő szentsége tb. kamarása, az erdélyi román. kath. status igazgató-tanácsnak s a Szt. István-társulat tudományos és irodalmi osztályának tagja, az erdélyi román. kath. irodalmi, valamint az alsófehérvármegyei történet-, régész- és természettudom. társulat tb. elnöke, Alsófehérvármegye törvényhatóságának tagja stb. folyó évi november hó 4-én (éppen védőszentjének ünnepén) 77 éves korában a haldokló szentségének áhitatos felvétele után az Urban elszenderült. Rendkívüli jellem; felszázados örömeinknek és aggodalmainknak részese s a közéletben és irodalomban bátor és avatott kifejezője sokáig pótolhatatlan irt hagy sorainkban és szívünkben. „Teste békességben temettetik el és neve el nemzedékről-nemzedékre; bölcsességét beszélék a népek és dicséretét hirdeti a gyülekezet.“ Hült tetteit f. évi november hó 6-án d. u. 4 órakor fogjuk a feltámadás reményében az anyaföldnek átadni s halhatatlan lelkéért az engesztelő szt. mise-aldozatot a borbándi plébánia-templomban f. hó 7-én d. e. 10 órakor az egek Urának bemutatni. R. I. P.: Borbánd, 1896. november hó 5-én.

— **A képviselőválasztások** f. hó 5-én Szenteseen Sima Ferencz Ugron-párti megválasztásával bevégeződtek. E választással egyszersmind egy csomó botrányos incidens merült fel Ugron Gábornak a Kossuth-párt elleni durva kitérései folytán, úgy, hogy Kossuth Ferencz kénytelen volt Ugront kárpábjára hívni ki.

Lapunk zártakor a párbajra vonatkozólag a következő sürgőnyt vettük:

„Két összecsapás. Kossuth könnyen sérült karján. Felek kibékültek.“

— **A képviselőválasztások eredménye ez:** 313 kerületben megválasztott szabadelvű párti: 276, nemzeti párti: 31, Kossuth-párti: 49, Ugron-párti: 10, néppárti:

21, pártonkívüli: 12. Kettős választás volt: 5, pótválasztás lesz 9 kerületben. Az új képviselőház első ülése f. hó 25-én lesz.

— **A megyei igazoló választmány** f. hó 13-án fogja a legtöbb adót fizető bizottsági tagok névjegyzékét megállapítani.

— **Vármegyei gyűlések.** Az őszi közgyűlés f. hó 21-én lesz, melynek tárgyait a f. hó 12-én és 20-án tartandó állandó választmányi gyűlések készítik elő.

— **Városi közgyűlés.** Nagy-Enyed város képviselő-testülete folyó hó 9-én hétfőn délelőtt 10 órakor közgyűlést fog tartani, melynek nevezetes tárgyai a következők: Az 1897. évre megállapított legtöbb adót fizető városi képviselők névjegyzékének végleges megállapítása. — Kiküldött bizottság jelentése a városi képviselő-választók névjegyzékének kerületenkénti megállapítása és a szükséges választási előintézkedések megállapításáról. — A laktanyával szemben történt utca-szabályozás folytán szerkesztendő szerződések névszerinti szavazás által leendő eldöntése. — A patak melletti Dunai-fele ház-vásári szerződés szavazásra bocsátása. — Polgárosítás iránti kérések.

— **Ösztöndíj-pályázat a Bethlen-kollégiumban.** Két Jablonczay-féle, évi 150 frtos ösztöndíj nyílik meg a tanév végén a Bethlen-kollégium főgimnáziumának első osztálya részére. minélfogva felhívatnak az illetékes Alsófehérvármegye területén született, nemesi származású tanulókat, hogy kérvényüket és nemesi származású voltukat igazoló okmányait a gimn. igazgatóságnál 1897. évi márczius 31-éig nyújtsák be.

— **Színházi hírek.** Vasárnap (bérlet 12 sz.) Csepreghy Ferencz gyönyörű költői, látványos remek, színműve. Szép Meluzina karénekek és kupaekkel. Hétfőn az utolsó 6 előadásos bérlet kezdetül Pry Pál, a kotnyeles. Angol vigjáték. Kedden A csikós népszínmű. Szerdán a budapesti Vígsház kaszadarabja Durand és Durand rendkívül kacagató vigjáték. Csütörtökön A suhancz operette. Pénteken Constantin abbé, francia idyl. Szombaton Bokody Antal jutalomjátéka: Tartuffe, a szenteskedő, Molière remeke. Vasárnap utolsó előadás: A két tacsó. Szenczácziós látványos színmű.

— **Alapítvány.** Nagy-Enyed város tanácsa a Schwartzberg Károly herceg féle alapítvány kamatainak kiosztásáról a következő hirdetményt bocsátotta ki: Hirdetmény. A cs. és kir. XII. hadtestparancsnokság értesítése alapján a Schwartzberg Károly herceg féle alapítványból az 1861. év előtt fennállott brassói közigazgatási kerületből illetékes örömmesteren alóli kiszolgált katonák részére több 10 frt 50 krból álló segélyezés fog kiosztatni. — Felhivatnak mindazon kiszolgált katonák, kik Háromszék, Brassó, Fogaras és Nagy-Küküllő megyékben illetőséggel bírnak, a segély elnyerhetése végett kérelmeket katonai elbocsátási okmányokkal, vagyoni állapotukat, valamint kifogástalan hazafias és erkölcsös életüket igazoló hatósági bizonyítványokkal felszerelve folyó évi december hó 31-ig az illetékes járási hatóságukhoz adják be.

— **Balászfalván a községi képviselő-testület kiigazítása** nagy érdeklődés mellett folyó hó 4-én folyt le; két párt küzdött egymással szemben: a román intelligenciá és a magyar intelligenciával egyesült különböző nemzetiségekből álló polgárság; az előbbiek kizárólag románokra

adták szavazatukat, az utóbbiak pedig két magyarra és két románra, miután négy tag volt választandó, s habár az összes papság, tanárok, sőt a káptalan is leszavazott: a választás az egyesült polgárság fényes győzelmével végződött. A magyarok vinni akartak egy pap-tanárt is, azonban az oláh polgárság kijelentette határozottan, hogy nekik pap nem kell. Ezen meghasonlást a keresztülvitt tagosítás idézte elő, mert állítólag az alapok és papok előnyére egyesek meg lettek rövidítve, ami a polgárság között általános elégtelenséget szült.

— **A millenáris kiállítás** alkalmából nagy kitüntetésben részesült a Diamant Testvérek (Budapest, Dorottya-utca 11.) szűcs- és szőrmeáru-nagykereskedő cég, hol a legújabb divatu prémgallérok, női konfekció és bundaárak a legjutányosabban kaphatók.

Közgazdaság.

A kisgazda jelenkori helyzetén hogy javíthatna?

Azon állítások indokolásul, hogy a cukorrépa mezőgazdaságunk felvirágzását nem csak elősegíti, de csaknem egyedüli a biztos jövedelem elérésében a jelen nyomasztó helyzetben, ha megfelelő gazdára és talajra talál: fölszemes bővebben indokolni. Minden állítással szemben a számokkal beszélő valóság adja a legerősebb bizonyítékot, tehát beszéljenek a számok: Nagy-Enyeden Fodor Miklós a folyó évben 1 hold 400 □-öl cukorrépat vetett; s ezen év őszén 281 mázsa cukorrépat adott át a marosvásárhelyi cukorgyárnak. Egy holdra jön 225 métermázsza termés; minden métermázsza 90 krajczár = 202 frt 50 kr. Ezen összegből levonjuk a következő kiadásokat: répamagért 3 frt 60 kr, vetés és szántás 5 frt, művelés 36 frt, a termőhelyről a vasutig szállítás 9 frt. Még ide számítva a föld értékének (300 frt) féle évi kamatját, 8% = 12 frt, tehát összes kiadás 65 frt 60 krajczár és marad tiszta jövedelem 1 hold földre 136 frt 90 krajczár egy fél évre; azért fél év, mivel répa-kiszedés után a föld azonnal bevethető búzával vagy rozsossal minden aggodalom nélkül; hisz a répa-megművelés által a gyom kiirtódott és a háromszori kapálás eléggé megforgatta a földet, a nap beérlette a földet, mint a fekete ugart.

A háromszék megyei gazdák a cukorrépa után az árpát lencsével keverve vetik el; 1/3 árpa, 2/3 stokhorai lencse; 1 hold földre tavasszal vetnek 40 liter árpát, 80 liter lencsét; úgy okoskodva: az árpa-borozda alá, a lencse borona elejébe essék. E két növény egymás előnyére van a fejlődés alatt is; az árpa, miután ritkán van vetve, buján fejlődik, s emélfogva elbokrosodik, kemény szárat nevel és így nem dől meg; nagy, kifejlett szemeket nevel és érlel meg.

A lencse természeténél fogva kuszó növény lévén, könnyen felkapaszkodik az árpa kemény szálaiba, a nélkül lelapulna a földre, hol nedves időjárás alkalmával fejletlenül elrothadna; míg így felkuszva, kifejlett, nagy lapos, szép szemeket terem. Még a megszáritásnál is egymásnak segítségére vannak; a lekaszált rendek nem lapulhatnak össze a lencsének ágas-bogas szálainál fogva, s a levegő így jobban átjárja a rendeket, hamar szárad meg mindkettő s így fehéren marad az árpa szeme és zöldön a lencse. Az éresők is úgy összevág, mintha egymásért jöttek volna a gazdasági növények közé.

Cséplés után elválasztják e két növényt székely-találmányu szelelő rostával; egyikfelől jön ki tisztán az árpa, másikfelől a lencse. Egy ilyen rosta 15—20 forint.

A háromszékmezei gazda földjét a maga idejében megműveli és trágyával fentartja. termőképességét, olyan növényt termel, mely keresetre és kivitelre képes; a házhoz mennek érte (nem kuczorog a piacon) innét van az, hogy kis gazdaságból magas hasznót — üzleti hasznót tud felmutatni.

--V.--

Az élő lények ellenállása a nagy hideggel szemben.

Pictet genfi egyetemi tanár igen érdekes kísérleteket tett a különböző élő lényeknek a hideggel szemben való ellenálló képességét illetően s a mellett igen érdekes eredményre jutott, melyből röviden csak a következőket vesszük át.

Pictet kísérleteihez egy nagy tartót használt, mely fémből készült, és amelyet különböző vegyületek segítségével egészen 200°C-ra le tudott hűteni. Ebbe a szekrénybe — hidegtartóba — bele tette az illető állatokat és növényeket, azok ellenálló képességét kipróbálva. E kísérletekből kiderült, hogy a legtöbb élő lény a nagy hideget hátrány nélkül kiállotta.

A hideg szekrénybe helyezett élő lények közül pl. a selyemhernyó kibirta még a 40°C-nyi hideget is, míg ellenben a benne vagy a rajta élő elösködők tönkre mentek. Ez a tapasztalat eléggé nevezetes és ezt a selyemhernyótenyésztők talán hasznukra is fordíthatnák.

A jégbe befagyott halak újból magukhoz tértek, amint a jég felolvadt s vígan uszni kezdtek a jégolvadás vizében, amint azt Pictet lassan-lassan fölmelegítette.

A bekát befagyva 28°C-ra le lehetett hűteni s még életben maradt, de ha még azontul súlyosabb a hófok, elpusztultak.

A beka ikrajá — tojása — még szívósabbnak bizonyult, azt ugyanis 60°C-ra le lehetett hűteni minden káros hatás nélkül.

Ellenben nagyon érdekenek bizonyult a hideg ellen a madártojás. Már 2°C-nyi hideg elegendő, hogy a madártojásban lévő csirát megölje.

A bakteriumok különböző fajait nem lehetett hideg által elpusztítani; még a 200°C-nyi óriási hideg sem ártott nekik, sőt azt napokig egészen jól kiállották.

Az általuk fejlesztett mérgeanyagok, az alaktalan formensmérgek, lymfák, ptomainok és vaccinok azonban nem bizonyultak olyan ellenállóknak.

Érdekes, hogy Pictet tanár a nagy hideg hatását saját magán is kipróbálta. Az emberi testben a nagy hideg nagyfokú fagyos érzést keltett s a mellett az illető farkasétvágyat érzett; ezt a kísérletező tanár kielégítette, hogy továbbra is kitarthassa a nagy hidegben. Ebből tehát az a tapasztalat vonható le, hogy a test a hideg úrban a gyorsan kisugárzó meleget gyors érzéskés által pótolni igyekezett.

Pictet tanár azáltal, hogy egynéhányszor benne ült a 110°C-nyi hideg szekrényben, megszabadult egy régi idült gyomorbetegségtől, mert a nagyon erősen fokozódó emésztés a gyomrot erős tevékenységre serkentette, csak arra kellett ügyelnie, hogy a jéghideg levegőt ne szívja be a tüdőbe.

W. L. Ztg.

A csikó szoktatása a patkóláshoz. Ha azt akarjuk, hogy lovaink patkólásával

meg ne gyűljön a bajunk, szoktassuk őket már csikó korukban ahhoz, hogy lábaikat földadják. Emelgessük fel minden heten egyszer-kétszer a lábaikat, úgy, ahogy a patkóláshoz szükséges, veressük meg fakalapáccsal, de csak gyengén, a patáik talpának szeleit körös-körül, s aztán szép lassan bocsássuk le megint lábaikat. Ilyen alkalmakkor jó lesz megnézni, hogy nem nagyon hosszú-e a köröm? Ha hosszú, ahhoz értővel faragtassuk le. A köröm hajlásából a ganajt mindig takarítsuk ki fa- vagy tompa vaskés segítségével, nehogy az ott összeverődött nedves, rothadó mozsok a patá nyírját vagyis bekáját elrontsa, mert ennek sántaság lehet a vége. Vezessük el nagyobb csikóinkat anyjokkal a kovácsműhelyhez is, hogy az ott történő dolgokat is lássák, a tüzet, kalapácsolást, füstöt megszokják, mert csak így fogják később a vasalást jól állani.

Piaci árak.

Nagyenyed, 1896. november 5

Buza legjobb	1	véka	1.—
" közepszerű	"	"	—90
Kétszeres legjobb	"	"	—80
" közepszerű	"	"	—75
Rozs legjobb	"	"	—70
" közepszerű	"	"	—65
Zab legjobb	"	"	—50
" közepszerű	"	"	—45
Kukorica (tengeri)	1	véka	—75
Burgonya	"	"	—35
Széna legjobb	egy szekér	"	6.—
Szalma legjobb	"	"	2.20
Bikkfa 1 köbm. keresztirányú nélkül, 1 m. hosszú	"	"	3.50
Cserfa 1	"	"	3.—
Tölgyfa 1	"	"	3.—
Faszén kemény	egy hektoliter	"	1.50
Marhahús	1 kilogramm	"	—36
Sertéshús	"	"	—44
Szalonna	"	"	64—76
Disznózsír	"	"	—75
Yörshagyma	"	"	—10
Fokhagyma	"	"	—10

Csarnok.

A boldogság.

Amint e napokban az Andrassy-uton mely gondolatokba merülve sétálgattam, hallom, hogy valaki keresztnevemmel szólít. Megfordulva, egy fiatalkori barátomra, Kis Benire ismertem.

Még a gimnáziumban barátkoztunk meg egymással és barátságunk az évekkel csak erősödött. Mikor elhagytuk az egyetemet és sorsunk más-más irányba vetett bennünket, néhány évig még leveleztünk egymással.

Ugy hat évvel ezelőtt a levelei gyérülni kezdtek, míg végre egészen elmaradtak. Akkor sejtettem, hogy barátságom helyét más, edesebb érzelem foglalja el. És nem is csalódtam, mert ime, amint beszélgetésünkbe melegekedve tréfás-haragosan szemérvettem elhanyagoltságomat, boldog mosolylyal mentegette magát azzal, hogy akkor ismerkedett meg szíve egyetlennével, kedves kis feleségével.

Azután elmesélte, hogy mint lett a megye legszebb, legjobb, legbájosabb lánya a himlőhelyes, csunya ember felesége.

Tudod — így kezdé — a te legutolsó leveled, melyben megírtad, hogy Margittal eljegyezted magadat, nagy fájdalmat szerzett nekem. Azért fájdalmat, mert akkoriban én is megkértem egy imádatra méltó, szép, fiatal leánynak, Bély Gizinek a kezét, kit szívem egész hevével szerettem. Kosarat kaptam.

Ekkor elgondoltam, milyen boldog leszel te. Lesz édes kis feleséged, lesznek kis gyermekeid, lesz családod, mely szeretni fog, imádatoddal csügg majd rajtad. Mig én örömtelenül leszek kénytelen életemet végig szenvedni. Tudtam, hogy nem leszek képes e leányon kívül más nőt szeretni. Szerelem nélkül pedig nem akartam nőszülni. Elgondolui, hogy nem lesz senkim, aki szeretni fog, mikor szívem oly ellenállhatatlannul áhitozik a szeretet, az igaz, a mély, a mindent átható szerelmet után. keserű érzés az, édesbarátom, s szászorta keserűbb annak, ki érzi magában a képességet másnak önzetlen boldogíthatására.

A kapott kosár után elhatároztam, hogy irodámat Pestre teszem át. Nem akartam szomorúságom színhelyén tovább maradni. Bántott minden ismerős arez. Azt hittem, ha valaki szomoruan nézett rám, hogy ennyire szán, ha vigan, hogy rajtam mulat, s ez elviselhetetlen volt.

De, ugy látszik, a jó Isten boldog embernek szánt!

Amint Bély irodájába lépek abból a szándékból, hogy a még köztünk lévő hivatalos ügyeket elutazásom előtt lebonyolítsam, hát, édes Istenem, az atya helyett a leány látom egyedül a szobában! A nagy felindulástól és meglepetéstől nem tudtam szóhoz jutni. Csak néztem, néztem őt, láttam, mint válik szép arcza hol égő pirossá, hol holt halványnyá. Nem tudta, mit tegyen. Adjön-e kezét vagy sem, mig végre egy alig hallható „Isten hozta, Kiss ur“ üdvözléssel felém nyújtotta gyönyörű kezeckéjét.

Kedves barátom, hogy mit érztem én akkor, midőn az imádott lény kezét az euyemben tartottam, az kimondhatatlan. Azt hiszem, ujjai tündérújjak voltak, mert megnyitották ajkamat. Beszélni kezdtem. Feltartam előtte mérhetlen fájdalmamat.

— Édes mindenem, — kezdém rebegve vallomáomat, — miért nem akar az enyém lenni! Ha tudná, mennyire szeretem, mennyire imádom, nem taszítana el magától. Mit ér az én életem az öné nélkül? Gondolja meg, gondolja meg edesem, ha ön szeretne és az, akit annyira szeret, nem viszonzóna szerelmét csupán azért, mert arcza nem oly sima, mint más fiatal leányé: nem jajdulna-e fel erre az ön szíve is? Vajjon nem akarna-e mindenki a legszebb lenni, hogy annak, akit a világon legjobban szeret, osztatlan tetszését bírhasa? Tehetne-e ön arról, hogy a Teremtő szép felkét csunya külsőbe rejtette?! De ön nem érheti keserűségemet egész valójában, mert ön szép, akit mindenki vámul!

Szavaim a leányt mélyen meghatották. Rövid ideig gondolkozni látszott, azután mintegy a pillanat hatása alatt felém nyujtva kezét, mondá: „A felesége akarok lenni!“

Ez idő óta kimondhatatlanul boldog vagyok. Gizi szeret. Vannak gyermekeim.

E szavak közben Béni lakásának kapujához értünk. Kért, jöjjenek fél hozzá. Becsügetett. Az előszobán át beléptünk az ebédlőbe.

Az ebédlő ajtajánál két szép gyermek várt már apjára. Pieziny kezeckéjüket ajkukra téve suftogva mondák: „Anyuská alszik.“ Azután kézhél fogva, halkán lépdelve, nehogy a kedves alvót fölébresszék, odá vezették a boldog apát a kerekethez, amelyen egy szép nő feküdt kissé halavány arcczal, mellette bölcső, néhány hetes kis babával. A férj gyöngéden felesége fölé hajlott, megnézendő, vajjon alszik-e. Ez mintegy

ereze a férje közelletét, fölnyitá szemét és elbájoló lágy hangon, melyben egy egész élet boldogsága rejlett, kérdé: „Te vagy szerelmem?”

A bemutatás alatt a kiesikék a bölcső mellé telepedtek, hol szorgos gondossággal simiták el a takaró egy-egy ránczát, piczi testverekjök ébredését várva.

Ennyi szeretet láttára melyen meghatva távoztam a kedves család köréből.

Ezek az emberek valóban egymás boldogítására és gyönyörűségére teremtetek.

G. Dembitz Regina

Szerkesztőség:

Dr. MAGYARI KÁROLY. TÖRÖK BERTALAN.

Kiadók: Cirner és Lingner.

Cirner és Lingner könyvnyomdája, Nagy-Ényeden.

3484 - 896. tkv.

Árverési hirdetmény.

A nagyenyedi kir. járásbíró mint telekkönyvi hatóság által Adám Simionnak Marián Irimia hagyatéka elleni végrehajtási ügyében végrehajtható kérelmére a végrehajtási árverés 52 frt tőke, ennek 1890. évi június hó 18. napjától járó 6% kamatai 47 frt 23 kr végrehajtási már megállapított, valamint jelenlegi 7 frt 50 kr és a még felmerülő költség-knek kielégítése végett végrehajtást szenvedő Marián Irimia hagyatékát képező, az intrégaldi 98. sz. tjkvben foglalt A + 836, 863, 864, 912, 917, 942, 954, 955, 982, 983, 984, 1058, 1059, 1073, 1088 hr. sz. alatti ingatlanokra 584 frt megállapított kiküldési árban elrendeltetett.

Az árverés 1896. évi november hó 23-ik napján délelőtti 10 órakor Intrégald községben fog megtartatni.

Árverezni szándékozik, végrehajtható kivételével, tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át készpénzben, vagy óvadékképes értékpapírban letenni.

Vevő köteles a vételart az árverés jegerőre váltá után 3 egyenlő részletben, 15, 30, 45 nap alatt, minden egyes vételári részlet után az árverés napjától 6% kamatokkal együtt, a nagyenyedi kir. adóhivatalnál mint bírói letéti pénztárnál lefizetni.

A bánatpénz az utolsó részletbe fog beszámíttatni. Az árverési feltételek a hivatalos órak alatt ezen kir. járásbíró mint telekkönyvi hatóságnál és O. Tordos község előjáróságánál tekinthetők meg.

A kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóság. Nagy-Ényed, 1896. július 31.

A jbiró szabadságon:

Vincent aljbiró.

914 1-1

Sz. 2056-1896. tkvi.

Árverési hirdetmény.

Az abrudbányai kir. járásbíró mint telekkönyvi hatóság részéről közhírré tétetik, hogy az Auraria abrudbányai takarékpénztár végrehajtható Cosztinas Nikulae és Charmes Danila végrehajtást szenvedő elleni 100 frt tőke ennek 1894. április 9-től járó 6% kamatai, 93 frt 35 kr költség és járuléka behajtása végett az abrudbányai kir. járásbíró területéhez tartozó Mogos község 414. számú telekjegyzőkönyvben foglalt A + 1-14. rendszám 2968, 2975, 2980, 10150, 10163, 10184/2, 10188, 10605, 10752/2, 10857, 10930/1, 10933, 10934, 10935, 10936, 10946, 12465, 14014, 14017. hr. sz., a 808. sz. tjkv.-ben 1-2. r. számú 10425, 10940 hr. sz. a 852. sz. tjkvben 1-10. r. sz. 10999, 11010, 12389, 13285, 13690, 13693, 13695, 13702, 13709, 13712, 13713, 13734, 13738, 14122, 14125, 14129. hr. sz., a 801. sz. tjkv.-ben 1. rd. sz. 10172, 10173, 10174, 10175, 10176, 10177, 10178, 10179, 10180, 10181, 10241, 10243, 10244, 10251, 10252, 10253, 10254, 10255, 10256. hr. sz. ingatlan egészben és tartozékai Mogos község házánál megtartandó nyilvános árverésen 1896. évi december hó 10. napján d. e. 10 órakor 6, 12, 37, 18, 4, 46, 6, 45, 12, 20, 96, 52, 7, 44, 65, 36, 1, 6, 3, 7, 19, 5, 30, 30, 2, 5, 161 frt kiküldési ár 10%-ának bánatpénz gyanánt bírói kiküldött kezehez leendő előleges letétele mellett a kiküldési árón alól is el fognak adatni.

Abrudbányai kir. telekkönyvi hatóság 1896. évi július hó 15-én.

Zanathy Gábor, kir. jbiró.

912-96 1-1

Újdonságok!

Névjegyek, levél-papírok elegáns dobozokban (kinánatra monogrammal) jutányos áron kaphatók Cirner és Lingnernél Nagy-Ényeden.

Kitűnő szabásznő,

ki női ruhák készítéséhez bármely divat szerint teljesen ért, kiképeztetését a fővárosban és előkelő vidéki nagy városban nyerte, ajánlja magát a nagyenyedi nőlgközönség szives figyelmébe. Igényei szerények. Izléses kivitelről kezeskedik. Lakása: Várszeg-utca 74. sz. alatt. Esetleg házakhoz is elmegy.

Eladó ház.

Felenyeden egy cserepes ház (két szoba, konyha, kamara és pincze) eladó.

Értekezhetni a kiadóhivatalban.

901 3-3

Sz. 7213 - 896. közig.

Pályázati hirdetmény.

Zalatna községében lemondás folytán üresedésbe jött 400 frt fizetés élvezete mellett rendszeresített segédjegyzői állásra ezennel pályázatot hirdetek, s felhívom mindazokat, kik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy az 1883. évi I. t. cz. 6. §-ának értelmében felszerelt folyamodványaikat folyó évi november hó 29-én d. e. 11 óráig annyival is inkább nyujtsák be hozzám, mivel a későbbben érkező folyamodványok tekintetbe vétetni nem fognak.

A választás Zalatna község házánál f. évi november hó 30-án d. e. 10 órakor fog megtartatni.

Magyar-Igen. 1896. október hó 1-én.

Csuka Domokos,

902-96 3-3

főszolgabíró.

Csak 4 frt 50 krért szállítom világhírű

„BOHEMIA“

harmonikámat hosszú billentyűkkel és valódi gyöngyház diszítéssel. Ezen harmonika 2 dupla fuvóval és 11 ranezos, erős fuvóval bir összetörhetetlen ércszarkokkal. - A hangok egyes lemezre vannak alkalmazva, miért is a harmonikának gyönyörű orgonához hasonló hangja van

40 hangu	2 Reg.	15 1/2 X	33 cm nagy	4 frt 50 kr.
60	3	17 X	34	5 " 50 "
80	4	17 1/2 X	34 1/2	6 " 50 "

Iskola ingyen, portó és csomagolás 60 kr. Képes árjegyzékek ingyen

Schuster C. A. harmonika gyáros Graslitz (Csehország).

Szétküldés csak utánvétellel. Cseré megengedtetik. Viszontárusítók kerestetnek.

H I R D E T M É N Y.

Ő es apostoli királyi Felsége 1. é. október hó 4-én Budapesten kelt legfelső elhatározásával legkegyelmesebben megengedni méltóztatott, hogy a f. év végével rendezendő

XIX-ik jótékonyczélu m. kir. állami sorsjáték

r. melletti tiszta jövedelmekként osztassék fel, hogy 1. a vagyontalan állami tisztviselők özvegyei és arcai részére létesítendő alap, 2. a kézdívasárhelyi „Stephanie” menedékház, 3. a budapesti első gyermekmenhely, 4. a kolozsvári „Mensa Akadémia”, 5. a szünidői gyermektel-p egylet, 6. a feher kereszt-egylet, 7. a Cirkenvenia mellett létesítendő tengeri gyermekkórház és 8. az első budapesti zenei gyermekkert-egylet egyenként egy tízed; míg 9. a budapesti „Erz-ébet” kórház-egylet, 10. a győri nádorvárosi leány-árvaház és 12. a budapesti VII. kerületi népkonyha egyenként egy huszadrészeben részesíttessék.

E sorsjáték össz. s 3282-ben megállapított nyereményei az alább következő játékterv szerint 160.000 forintra rugnak, és pedig:

1 főnyeremény	60000 frt	2 nyeremény egyenként	2000 frt
1	15000	4	1000
1	10000	20	500
1	5000	50	100
1	4000	200	50
1	3000	3000	10

az összes nyeremények készpénzben fizettetnek ki.

A húzás visszavonhatatlanul 1896. évi december hó 28-án Budapesten történik.

Egy sorsjegy ára 2 frttal o. é. van megállapítva.

Sorsjegyek kaphatók a lottóigazgatóságnál Budapesten (Pest, fővármház, félemelet), a hová a megrendelt ára postautal any mellett előre beküldendő, valamennyi lottó-, sós- és adóhivatalnál, a legközebb postahivatalnál, a bécsi „Merkur”-nál és minden városban és nevezetesebb helységben felállított egyéb sorsjegygárlók közegnel.

Budapesten, 1896. október hó 4-én.

899 4-6

M. kir. lottó-igazgatóság.

Jroda: Főter 38. sz.

Telefon-sz. 5. és 6.

Cirner és Lingner

Papirzacskó- és Pénztári tömb Gyár,
Könyvnyomda vállalat

* * Nagy-Enyeden. * *

Modern berendezése, dús felszerelése
s jeles munkaerőinél fogva képes az
erdélyrészi hasonnemű vállalatokkal ver-
senyezni úgy az árak, mint a munkák
kivitele tekintetében.

A „Közérdek“

a megye egyetlen politikai lapja. Egyike
a vidék legelterjedtebb lapjainak s mint
ilyen,

hirdetések közlésére
kiválóan alkalmas.

A nyomda
hét gyorsajtóval
működik.

Újdonságok
mindig nagy vá-
lasztékban.